

Zdzisław Batorowicz, Jacek Nalewajko, Andrzej Suliborski

POLSKA W EUROPIE

Podręcznik geografii
dla szkoły średniej

Wydanie dziesiąte
uzupełnione i zaktualizowane

Warszawa 1998
Wydawnictwa
Szkolne i Pedagogiczne

SPIS TREŚCI

1. Kształtowanie się przestrzeni polskiej w ciągu wieków	7
1.1 Powstanie państwa i jego rozwój terytorialny	7
1.2 Polska w dorzeczu Wisły i Odry	9
1.3 Polska nad Bałtykiem	10
1.4 Terytorium Polski i jego granice	11
2. Miejsce Polski w Europie	16
2.1 Budowa geologiczna Polski na tle budowy geologicznej Europy	17
2.1.1. Prowincje tektoniczne Europy	18
2.1.2. Platforma wschodnioeuropejska	18
2.1.3. Obszar fałdowań paleozoicznych	20
2.1.4. Obszar fałdowań mezozoicznych	22
2.1.5. Obszar fałdowań alpejskich	23
2.1.6. Czwartorzęd w Polsce	27
2.2. Klimat Polski jako efekt ścierania się wpływów oceanicznych i kontynentalnych	34
2.3. Polska na tle szlaków komunikacyjnych Europy	44
2.4. Kultura polska elementem kultury europejskiej	49
3. Struktura środowiska geograficznego: wzajemne relacje jego elementów. Ocena środowiska z punktu widzenia człowieka	52
3.1. Związki elementów środowiska przyrodniczego na przykładzie wybranych krain geograficznych	53
3.1.1. Tatry jako przykład krainy o krajobrazie górskim	53
3.1.2. Wyżyna Kielecko-Sandomierska — przykład krajobrazów wyżynnych	58
3.1.3. Zróżnicowanie krajobrazów nizinnych w Polsce — Nizina Mazowiecka, Pojezierze Suwalskie, Żuławy	64
3.2. Przekształcenia środowiska geograficznego Polski w wyniku działalności gospodarczej	76
3.2.1. Górnośląski Okręg Przemysłowy	80
3.2.2. Legnicko-Głogowski Okręg Miedziowy	84
3.2.3. Tarnobrzesckie Zagłębie Siarkowe	86
3.2.4. Zagłębie Bełchatowskie	87

3.2.5. Aglomeracja Krakowa	89
3.2.6. Bałtyk i jego wybrzeże w strefie Zatoki Gdańskiej i ujścia Wisły	91
3.3. Motywy i zasady racjonalnego gospodarowania środowiskiem przyrodniczym	93
4. Współczesne przemiany społeczne i osadnicze w Polsce	97
4.1. Czynniki kształtujące liczbę i strukturę ludności	97
4.2. Ludnościowe skutki kataklizmu II wojny światowej	98
4.3. Wzrost liczby ludności kraju po II wojnie światowej	99
4.4. Przestrzenne tendencje zmian wzrostu liczby ludności Polski	101
4.5. Zmiany struktury biologicznej, społecznej i zawodowej ludności	103
4.6. Rozwój sieci miast w Polsce	107
4.7. Współczesne procesy urbanizacyjne	112
4.8. Funkcje i struktura funkcjonalna miast	115
4.9. Współczesne problemy rozwoju i życia w wielkich miastach	116
4.10. Struktura osadnicza Polski	118
4.11. Osadnictwo wiejskie i jego przemiany	119
5. Problemy uprzemysłowienia Polski	123
5.1. Funkcje przemysłu w gospodarce narodowej	123
5.2. Czynniki lokalizacji przemysłu	127
5.3. Rozwój przemysłu na ziemiach polskich — kształtowanie się okręgów przemysłowych	130
5.4. Główne kierunki i skutki powojennej industrializacji Polski	135
5.5. Baza surowcowa przemysłu paliwowo-energetycznego Polski na tle innych krajów europejskich	142
5.6. Współczesne problemy przemysłu energetycznego	146
5.7. Baza surowcowa przemysłu przetwórczego i problemy racjonalnej gospodarki surowcowej	148
5.8. Nowoczesne gałęzie przemysłu jako wskaźnik rozwoju gospodarczego	156
5.9. Okręgi przemysłowe — struktura i specjalizacja produkcji	160
5.10. Przemysł Polski w porównaniu z innymi krajami Europy i problemy jego restrukturyzacji	167
5.11. Wpływ przemysłu na środowisko oraz zdrowie człowieka	170
6. Gospodarka rolna i problemy wyżywienia	175
6.1. Funkcje rolnictwa	175
6.2. Przyrodnicze warunki rolnictwa	177
6.3. Pozaprzyrodnicze czynniki rozwoju rolnictwa	181
6.4. Cechy społeczno-własnościowe rolnictwa	184
6.4.1. Ludność rolnicza	184
6.4.2. Struktura agrarna	185

6.5. Cechy organizacyjno-techniczne rolnictwa	189
6.5.1. Rolnicze użytkowanie ziemi	189
6.5.2. Środki produkcji rolnej	190
6.6. Zróżnicowanie przestrzenne upraw	193
6.7. Przestrzenne zróżnicowanie chowu zwierząt gospodarskich	198
6.8. Produkcja roślinna i zwierzęca	200
6.9. Udział rolnictwa w zaspokajaniu potrzeb żywnościowych ludności	204
6.10. Przemysł spożywczy	204
6.11. Rybołówstwo morskie i przetwórstwo rybne	208
6.12. Przemiany środowiska geograficznego w wyniku rozwoju rolnictwa	210
7. Lasy i ich rola w przyrodzie, gospodarce i w życiu człowieka	213
8. Komunikacja i jej funkcje w gospodarce kraju i w życiu ludności	219
8.1. Transport kolejowy	219
8.2. Transport samochodowy	224
8.3. Żegluga śródlądowa	229
8.4. Żegluga morska	233
8.5. Transport rurociągowy i przesyłowy	237
8.6. Transport lotniczy	238
9. Międzynarodowa wymiana handlowa	240
10. Turystyka i wypoczynek	246
10.1. Czynniki rozwoju turystyki	246
10.2. Główne regiony turystyczne Polski i stopień ich zagospodarowania	250
10.3. Gospodarce i społeczne funkcje turystyki	254
10.4. Turystyka a kształtowanie i ochrona środowiska	256
11. Warunki bytu ludności	260
11.1. Warunki bytu a warunki życia	260
11.2. Warunki mieszkaniowe	261
11.3. Usługi	265
12. Repetytorium	267
Pytania, które ukierunkują i uczynią łatwiejszym powtórzenie <i>Geografii Polski</i>	